

Π Ε Τ Ρ Α Ρ Χ Η Σ

ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ ΧΙ

Πικρὸ κελῖδισμα πουλιῶν ἡ τὸ δροσάτο ἀγέρι
Στὰ ὀλόχλωρα φυλλώματα θρόν ἁπαλὸ νὰ χύνῃ,
Ἡ τὸ βραχνὸ μουρμουρίσμα ποῦ γοργὸ ρέμμα ἀφήνει,
Ὅταν ἀκούω σ' ὀλόανθης χλωρῆς ὀχτιῆς τὰ μέρη.

Ὅπου καθίσω γράφοντας πικρῆς ἀγάπης πόνους,
Ἐκείνη ποῦ εἰδείξ' ὁ οὐρανὸς καὶ τώρα κλεῖ τὸ χῶμα
Θωρῶ κι' ἀκούω κι' αἰσταίνονται σὰ ζωντανὰ ἀκοῦμα
Ν' ἀνταπαντῇ παρηγόρα στοὺς μακρινούς μου
[τόνους.

—Γιατί πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα σου στὸν πικρὸ πόνον
οδύνεις;
Μοῦ λέει μὲ σπλάχνος· καὶ γιατί ἀπ' τ' ἄχαρά σου
[μάτια
Βρῶσθ τὸ μαῦρο δάκρυ σου δίχως ἀνάσα χύνεις;
Γιὰ μὲ μὴν κλαῖς τί ὁ θάνατος νὰ ζήσῃ μοῦχει θέρει
Ἀτέλειωτη καὶ σὲ χρυσὸ καὶ φωτισμένα πλάτια
Τὰ μάτια, μόλις μοῦκλεισαν, μ' ἀνοίξε θεῖο χέρι.

ΣΟΝΕΤΤΟ ΧV

Ἐνεκρῶδες, ὦ Θάνατε, τὴν πιὸ ὥραϊαν ὄψιν
Ποῦ εἶδεν ἡ γῆ· κ' ἐσκέπασες τὰ πιὸ ὥραϊα μάτια
Καὶ μιὰ ψυχούλα πάναγνη κι' ἀγγελικὴ ἔχεις κόψε·
Ἀπὸ δεσμὸ χιλιόμορφο κι' ὀλόχαρο παλάτια.

Γιὰ μιὰ καὶ μόνη ὥρμῃ στιγμὴ μοῦ πῆρες τ' ὄνειρό μου
Κ' ἔχεις σκορπίζει τὴ σιγὴ στοὺς πιὸ γλυκοὺς τοὺς
[τόνους

Ὅπου ποτὲ ἀκούστηκαν· πεθαίνω στὸν καπνὸ μου
Κι' ὅ,τι ἀκούσω κι' ὅ,τι ἰδῶ βάρος γεννάει κι' πόνους

Ὅμως παρηγοριὰ γλυκερὰ στὴ θλίψη μου τὴν τόση
Γυρνᾷ ἡ Κυρά μου σπλαχνικὰ στοῦ σκότους μου τὰ
[θάμνη

Καὶ μόνη αὐτὴ βρῶσκω στὴ γῆ ἀνάσα νὰ μοῦ δώσῃ

Κι' ἔχ' ἂν μπορούσα πῶς ψιλεῖ καὶ πῶς αἰθέρια
[λάμπει

Νὰ ξαναπῶ, ἀπ' ἔρωτα θε νάχα κάμει λιῶμα
Καρδιὰ ὄχι μόνον ἀνθρώπινη μὰ κι' ἀπὸ τίγρη ἀκόμα.

ΠΑΥΛΟΣ ΑΡΤΕΜΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ

Στὴν «Πανεπιστημικὴ Κριτικὴ» (University Review) τοῦ Θεριστῆ φάνηκε τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον τοῦ κ. Πάλλου.

Σὲ ἓνα ἀξιοπερίεργον ἄρθρον ποῦ πέρασεν ὁ κ. Γεννάδιος καταχώρησε στὸ περιοδικὸ τοῦτο (University Review) μὲ τὸν τίτλον «Προφορὰ καὶ Διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς» ἀπαντοῦμε τὸν ἀκόλουθον παράγραφον·

«Τὸ πῶς ἡ φιλολογικὴ μορφή τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς — τῆς γλώσσας δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς, τῶν ἐπίσημων ἱγγραμμάτων, τῆς Βουλῆς, τοῦ «διαλόγου» τῶν μορφωμένων — εἶναι τόσο καθάρια ὅσο καὶ τῆς Νέας Διαθήκης ἡ γλώσσα, αὐτὸ τὸ «παραδέχονται» ὅλοι ὅσοι ξέτασαν τὸ ζήτημα».

Τὸν κ. Γεννάδιον, φοβοῦμαι βρακίνει κάπια μεγάλη πλάνη, ἢ νομίζει πῶς ἡ φιλολογικὴ (1), ἡ καλύτερα, ἡ λογιωτατικὴ μορφή τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς εἶναι τόσο καθάρια ὅσο ἡ γλώσσα τῆς Νέας Διαθήκης. Τῆς Διαθήκης ἡ γλώσσα μᾶς παρουσιάζει ἓναν τύπον τῆς λαλιῆς τῆς ἐποχῆς τῆς, καὶ σὺν τίτις εἶναι ὑποφερτὰ καθάρια. Ἐπειδὴ, ἔστω, ἓνας μοναχὰ κανὼνας ὑπάρχει γλωσσικῆς καθαρότητος, κι' ὁ κανὼνας αὐτὸς εἶναι ἡ λαλιά. Ἀν τῆς Διαθήκης ἡ γλώσσα παραστρατεῖ καθόλου ἀπὸ ἀπόλυτη καθαρότητος, ὁ λόγος εἶναι ποῦ τὰ βιβλία τῆς κυκλοφοροῦσαν σ' ἐποχὴν ὅταν οἱ Ἀττικιστὰδες ἐπαιρναν κι' ἔδιναν, καὶ λοιπὸν τὸ λεχτικὸν τῆς ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀλλάχτηκε πρὸς ὅ,τι οἱ Ἀττικιστὰδες θεωροῦσαν τότες κλασσικὸν τύπον (2). Μ' ἄλλα λόγια, τὴν καθαρότητα τῆς ἀλλάξε ἀντίθετα πρὸς τὸν τρόπο ποῦ λογαριάζει ὁ κ. Γεννάδιος.

Τί ὅμως εἶναι ἡ σημερινὴ λογιωτατικὴ Ἑλληνικὴ; Ἀπλὸς πιθηκισμὸς τῆς Κλασσικῆς Ἀττικῆς ἀμίλητος ἀπὸ κανένα κι' ἀπὸ ὅσους ἀκόμα καμῶνονται τὸ μορφωμένο διάλογον ποῦ λείπει ὁ κ. Γεννάδιος.

1) Τὰ καλύτερα νεοελληνικὰ ποιήματα, εἶναι πᾶς ὅλους γνωστὸν, γραφτῆκανε στὴ λαλιά τοῦ λαοῦ. Τώρα μάλιστα ἄλλη παρὰ δημοτικὴ δὲ γράφουν οἱ ποιητὰδες, κι' ἀπὸ μερικὰ χρόνια καὶ πολλοὶ δάκιμοι πεζοί. Ὁ ὅρος «φιλολογικὴ» τὸ λοιπὸν, ὅταν ὁ κ. Γεννάδιος τὸν ἐφαρμόζει στὸ ὕψος ποῦ ἐννοεῖ, εἶναι ἀνεπιστημονικὸς καὶ ἀπατηλός.

2) Κοίτ. τὰ «Σημειώματά μου» στὰ Βαγγέλια κατὰ Μάρκον καὶ κατὰ Μαθαῖον, βρασιμμένα κυρίως στὴ Νεοελληνικῇ.

Τὸν ἰσχυρισμὸ εὐκόλως καὶ συμπερασματικὰ τὸν ἀποδείχνω μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπο. Γράφω τώρα μέσα στὴ Βιβλιοθήκη μου, καὶ θ' ἀναφέρω ὅλα πῆς τ' ἀντικείμενα ποῦ βλέπω τριγύρω μου. Ἐστὶ ὁ κατάλογός μου δὲ θὰ εἶναι ἐπίτηδες διαλεγμένος. Ἀριστερὰ καταχωρίζω τὰ ὀνόματα ὅπως λέγονται στὴν ἑμιλία· δεξιὰ ὅπως γράφονται ἢ ἀπαγγέλλονται λογιωτατικῶς.

πολυθρόνα	ἐδῶλιον
τραπέζι	τράπεζα
χαρτί (γεν. χαρτιοῦ)	χάρτης
πέννα	κάλαμος
μολύβι	κονδυλίον
μελάνι (γεν. μελανιῶ)	μελάνη (γεν. μελάνης)
γιαλί	ὕελος
τζάμι	ὕελος
σουγιάς	μαχαίριδιον
ζουγραφιά, εἰκόνα (—ας)	εἰκὼν
βιβλίον	βιβλίον
καναπέος, σοφᾶς	ἀνὰκλιντρον
προσκέφαλον, μαξιλάρι	προσκεφαλαῖον (ἡ τρύλη)
χαλί	τάπητας
ντουλάπι	σκευοθήκη
σαλάκι	σάκιον
κουδούνι	κώδων
μασιά, τσιμπίδα	πυραργα
κάρβουνο	ἔνθραξ
ζυγαριὰ	πλάστιγγ
καθρέφτης, καθρέπτης	κάτοπτρον
τελάρ, κορνίζα	πλαίσιον
πάτωμα	δάπεδον
ταβάνι	ὀροφή
παράθυρον	θυρίς
πόρτα	θύρα
κλειδί	κλείς
καλαθί	καλάθιον

Ἐχομε λοιπὸν εἰκοσιόχτις λέξεις ποῦ παρασταίνονται τὰ περισσότερα πρᾶγματα ποῦ βλέπουμε μέσα σὲ βιβλιοθήκη. Πέντε — οἱ σημαδεμένες μ' ἀστερίσκους — μποροῦν ἴσως νὰ λαληθοῦν κάποτες στὴν ἑμιλία ἀπ' ὅσους καμῶνονται σοφὴ γλώσσα. Οἱ ἄλλες ὅμως εἰκοσιτρεῖς δὲν ξεστομηθήκανε σὲ «διάλογον» μήτε ἀπὸ τοὺς πιὸ σπουδασμένους σοφοὺς, μήτε ἀπὸ τὸν κ. Γεννάδιον ἀκόμα, τολμᾷ νὰ πῶ. Καὶ ἀδίσταχτα βεβαιῶνω πῶς ἀντιλογίᾳ ἐδῶ δὲ χωρεῖ.

Λοιπὸν ἂν πῆς τὸ λεχτικόν, τὸ πῶς ἡ λογιωτατικὴ Ἑλληνικὴ εἶναι γλώσσα τῆς κουβέντας τῶν

νινι	ν ι
νι νι,	να νι, α μα,
—	—
μάτι	τ
μα τι	τ
α-τι	—
—	—
παπι	π
πα πι	π
τα-πα,	πα τα τα,
—	—
πενα	ε
πε να	ε
ε να	νι νι, ε να πα πι,
ε να	πα πι πε τα,
ε να	πα πι μ' ε να μα τι.
—	—
τοπι	ο
το πι	ο
πε πο νι,	ε να το πι
το μα τι,	το α τι,

νερο	ο
νε ρο	ρ
νε ρα,	ρι νι, πα νε ρι,
πι πέ ρι	—
—	—
κερι	κ
κε ρι	κ
ο κα,	ρο κα,
κα πα,	κα πα κι, το πα κι,
κε ρα κι,	νε ρα κι, ρι να κι,
μα τα κι,	πα πα κι, α κα κι α,
πε πο να κι,	πα νε ρα κι,
κα να ρι,	κα να ρα κι,
—το κα να ρι	πε τα,
—πε τα	πε τα κα να ρα κι,
—το πα πι	πα πα κι,
ε πι νε	νε ρα κι.
—	—
ωρα	ω
ω ρα	ω
τω ρα,	πί νω,

πο νω,	πα τω,
πε τω,	τι μω,
ρω τω,	—
πα τω,	πο νω,
α πο ρω	τι να κα νω,
πι νω	τω ρα νε ρα κι,
κα νω	ε να το πα κι.
—	—
ποδι	δ
πο δι	δ
δα δι,	ε δω,
δω μα,	δω ρα
δε μα,	δε μα τι, δε μα τα κι,
α πι δι,	α πι δα κι, δε κα,
δι νω,	δε νω.
δε νω	ε να δε μα τι.
δι νω	δω ρα.
—	—
κερι	κ
χε ρι	χ
χα ρη,	χα ρα,